

Nr 416.

Av herrar **Holmström** och **Eriksson** i Grängesberg, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 247, med förslag till lag om arbetstidens begränsning.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 247 med förslag till lag om arbetstidens begränsning föreslås en högsta effektiva arbetstid av 8 $\frac{1}{2}$ timmar per dygn eller 48 timmar i veckan, lika för alla arbetare, som falla under lagen. För de särskilt hälsofarliga yrkena är det uppenbart, att arbetstiden bör vara lagligen bestämd kortare än för de mindre hälsofarliga yrkena. Bland de hälsofarliga yrkena intager gruvarbete under jord ett framstående rum. Därför har också arbetstiden inom detta yrke hittills i allmänhet varit minst 2 timmar kortare per dag än i arbete ovan jord på samma arbetsplats.

I framställningen till Kungl. Maj:t av den 7 februari hava de skånska gruvarbetarna genom sina avdelningar gjort framställning om, att i sammanhang med antagande av åttatimmarsdagen vid arbete ovan jord kolgruvearbetarnas arbetstid måtte begränsas till högst 6 timmar per dag. Samma yrkande har ävenledes framställts av Svenska Gruvarbetareförbundets avdelningar i Mellan-Sverige till civilministern. I Landssekreteriatets yttrande har likaledes liknande hemställan gjorts. I propositionen säges om dessa framställningar, att någon närmare utredning om dessa krav ännu icke medhunnits, men att frågan är överlämnad till arbetstidskommittén för att vid dess fortsatta behandling av arbetstidsspörsmålen bliva föremål för utredning och beaktande. Vid sådant förhållande och då arbetstiden i gruvarbete för närvarande ej överstiger den, som genom den här ifrågasatta lagen skulle bestämmas såsom den normala, anser departementschefen, att ifrågavarande framställning icke nu bör föranleda särskild uppmärksamhet i lagstiftningsväg.

Enligt vårt förmenande och med den kännedom vi ha om gruvarbetets hälsofarlighet och vådor, är detta krav av den största betydelse för stora grupper av landets arbetare, att detsamma icke får undanskjutas till en oviss framtid.

Allt gruvarbete, särskilt i gruvor där icke mekaniska hjälpmedel kunna användas, är i hög grad ansträngande. Detta gör sig särskilt gällande i de skånska kolgruvorna.

Den kroppsliga ansträngningen skärpes ytterligare därav, att luftväxlingen i en del gruvor är mycket otillfredsställande. Vid arbete ovan jord är det vanligen en lätt sak, att få frisk luft in i arbetslokalerna, så är det icke vid det underjordiska arbetet. Där blir ofta luften, sedan arbetaren vistats i arbetsrummet några få timmar, förskämd, beroende på att frisk luft icke tillföres. Arbetaren märker detta därigenom, att han blir anfädd och matt samt besväras av huvudvärk. Dessutom börjar ljuset att lysa allt mattare beroende på syrebristen. Att utföra ett ansträngande arbete i sådan luft i mera än sex timmar per skift är slöseri med den mänskliga arbetskraften.

I kolgruvorna är stundom flötsen så tunn, att arbetsrummets höjd icke överstiger 50 à 60 centimeter. I sådana rum måste arbetaren intaga liggande ställning. I hela sin längd pressas han ner på den kalla sandstensbotten. Rörelseförmågan blir här i väsentlig grad hämmad. Att i ett sådant lågt rum svänga en tung slägga, som arbetaren tidvis måste göra eller med en skyffel lämna fram stenkol, är oerhört ansträngande.

En annan olägenhet som vidlåder gruvarbete är det kalla vattnet som på en del ställen silar ner över arbetaren ofta så ymnigt, att han på en kort stund blir alldeles genomvåt. I arbetsrum, vars höjd tillåter arbetaren att intaga stående ställning vid arbetets utförande, kan man i någon mån skydda sig genom att påtaga sig oljekläder. Men i de låga rummen är detta icke möjligt, han måste där ligga i vatten som samlas på botten. Detta vatten är oftast endast + 6 à 8 grader C. och alstrar reumatiska åkommor, varav gruvarbetarna vanligen lida. I dessa våta arbetsrum kan arbetaren icke göra så långt uppehåll i arbetet, som behövs för att förtära en matbit, han måste arbeta intensivt för att kunna hålla kroppsvärmen uppe, endast några minuters uppehåll skulle utsätta honom för frosskakningar.

Gruvarbetet är vidare ett av de mest riskabla, som förekommer i svensk industri. Olycksfallsstatistiken visar, att kolgruvarbetet i detta hänseende står allra främst. Det är icke alltid möjligt att vidtaga de försiktighetsåtgärder, som kunde vara behövliga, enär arbetet i så fall skulle omöjliggöras. Gruvarbetaren måste ofta utföra sitt arbete under överhängande dödsfara. Vid sådana tillfällen måste han ha sin uppmärksamhet skärpt till det yttersta för att kunna undgå olycka. Denna uppmärksamhet slappas lätt, om det ansträngande arbetet skall pågå i allt för långa arbetsskift.

Vid kolgruvorna i Skåne har genom överenskommelse mellan arbetare och arbetsgivarna bestämts, att arbetstidens längd skall, räknad från nedstigningen till uppkomsten, vara åtta timmar per dag i torra arbetsrum och sex timmar i våta. Vidare stadgar denna överenskommelse, att ett åttatimmarsskift under jord motsvarar ett tiotimmarsskift ovan jord. Och vid järnmalmsgruvor tillämpas i allmänhet 10 timmars arbetsdag ovan jord och 8 timmars eller mindre under jord. Principen om behovet av en kortare arbetstid vid underjordsarbete är sålunda erkänd och tillämpad.

Vid den nu förestående regleringen av arbetstiden bör hänsyn tagas även till gruvindustriens arbetare. Den otillfredsställande luftväxlingen, de i många fall låga och våta arbetsrummen, den alltid stora risken till liv och lem som dessa arbetare äro utsatta för samt arbetets ansträngande art gör, att detta arbete blir i hög grad påfrestande. Om i fortsättningen arbetstiden, i motsats till vad som nu är fallet, skulle likställas vid arbete i gruvorna och vid arbete ovan jord, bleve följden helt säkert den, att gruvarbetarstammens rekrytering, som redan nu visar svårigheter, skulle ytterligare försvåras.

De svenska gruvarbetarna äro icke ensamma om kravet på en sex timmars arbetsdag. Samma krav framställles nu med stor styrka från gruvarbetarna i både England och Tyskland.

På grund av det anförda hemställles,

att i förslag till lag om arbetstidens begränsning måtte vidtagas den ändringen, att vid gruvarbete under jord och vid de öppna gruvorna i Norrbotten den längsta tillåtna arbetstiden skall vara 2 timmar kortare för dygn än den som lagen stadgar för arbete ovan jord.

Stockholm den 9 april 1919.

Martin Holmström.

Bernh. Eriksson.
